Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

16.11.2025

EDUSKUNTA
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: E 92/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Hiilirajamekanismin tuotesidonnaisten päästöjen laskentametodologiaa koskeva täytäntöönpanoasetus

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) kiittää mahdollisuudesta kommentoida hiilirajamekanismin tuotesidonnaisten päästöjen laskentametodologiaa koskeva täytäntöönpanoasetus.

EU:n hiilirajamekanismi (CBAM) sekä tuontitullien muutokset vaikuttavat olennaisesti typpilannoitteiden hintaan Euroopan unionissa. Näiden toimien tarkoituksena on vähentää hiilivuotoa, edistää EU:n ilmastotavoitteita ja vahvistaa eurooppalaisen lannoiteteollisuuden kilpailukykyä – samalla kun lannoitemarkkinat ovat olleet poikkeuksellisen voimakkaiden muutosten kohteena mm. geopoliittisten kriisien vuoksi.

Vaikka maa- ja metsätalouden harjoittamiseen hiilirahamekanismi vaikuttaa laaja-alaisesti typpilannoituksen lisäksi mm. tuontituotteiden teräksen ja alumiinin CBAM-maksujen kautta. Keskustelussa oleva CBAM-maksujen soveltamisalan laajentaminen lisää osaltaan kustannuspainetta sektoreillemme, samalla kun viljelijöiden taloudellinen liikkumavara on erittäin pieni ja monet tilat ovat jo usean vuoden ajan tehneet tappiota. Lannoitteiden osalta tämän hetken arvioiden hajonta on vielä suurta riippuen tuotannon alkuperästä, teknologiasta ja laskennan hinnoitteluperusteista.

EU:ssa typpilannoitteiden kokonaiskäyttö on huomattavaa: eri arvioiden mukaan vuosittainen käyttö on noin 10–11 miljoonaa tonnia typpeä. Tämä kattaa sekä puhtaat typpilannoitteet että moniravinteiset lannoitteet, joissa on typpeä yhtenä pääainesosana. Käyttörakenne vaihtelee EU-maittain.

Suomessa lannoitteiden käyttömäärät vaihtelevat vuosittain satotilanteen, hintatason, viljelykasvien ja maatalouden rakenteen mukaan. Typpilannoitteiden kokonaiskäyttö on pysynyt pitkään melko vakaana, n. 160 000–180 000 tonnia typpeä vuodessa. Käytetyimmät typpilannoitteet Suomessa ovat ammoniumnitraatti (ja sen johdannaiset, kuten kalkkisalpietari) sekä urea. Lannoitteiden käytön hintajousto on vähäinen, kun ympäristöehdot rajoittavat jo tiukasti lannoitteiden käyttömääriä ja sadon laadulliset vaatimukset edellyttävät riittävän ravinteiden saannin turvaamisen kasveille.

Lannoitteiden käyttäjien kannalta lannoitetyypin valinta vaikuttaa tulliluokitukseen, tulleihin ja polkumyyntitulleihin, Venäjän ja Valko-Venäjän sanktiotulleihin sekä CBAM-maksuihin. Kustannuksen lasketaan per tonni lannoitetta, jolloin vaihtelevat typpipitoisuudet vaikuttavat tuotekiloa kohti näkyviin kustannuksiin.

Lannoitemarkkinoilla toimijoiden arvio CBAMin kustannusvaikutuksesta arvioidaan olevan typpilannoitetonnia kohti 44 – 66 euroa (Ranskassa). Kun järjestelmää toimeenpannaan vuoden vaihteesta alkaen ja ensimmäisen CBAM-maksut tulevat maksuun vuoden kuluttua, toimijat hinnoittelevat oletuksiensa mukaan tuotteet vuodenvaihteesta alkaen. Kun CBAM-maksut ja uudet tullit lasketaan yhteen, lopullinen kustannusvaikutus voi olla useita kymmeniä, jopa satoja euroja tonnilta.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Puhelin 020 4131 • Telephone +358 20 4131
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi
Business code 0215194-5

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry

Lausunto

16.11.2025

Komission laskentamalliehdotus on rakennettu lähtökohtaisesti rankaisevaksi (käytetään myös termiä kannustavaksi) niille, jotka eivät pysty tuottamaan päästölaskentatuloksia CBAM-maksujen perusteeksi. Mallinnuksen epävarmuus johtaa siihen, että toimijat hinnoittelevat laskentamallin lisäkustannuksen markkinahintoihin.

Hiilirajamekanismin tavoitteena on tukea EU:n omaa lannoitetuotantoa ja edistää vähähiilisiä teknologioita, mutta käytännössä toimet aiheuttavat viljelijöille merkittäviä uusia kustannuksia lannoitteiden käytöstä. Tällä hetkellä Brysselin keskusteluissa on esillä lannoitteiden jättäminen CBAMin ulkopuolelle, koska sen markkinavaikutus poikkeaa muista CBAM-tuotteista.

Helsingissä 16.11.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Ruippo
johtaja

Yleisimpien typpilannoitteiden typpipitoisuudet – josta voi laskea tuotehintaan kohti tulevan yksikkökustannukset.

- Ammoniumnitraatti (NH_4NO_3) - sisältää noin 33–34 % typpeä. Tarjoaa sekä nitraatti- että ammoniumtyppeä kasvien käyttöön ja on yleisesti käytetty viljelyssä.
- Urea ($CO(NH_2)_2$) - korkea typpipitoisuus, noin 46 %. Urea on maailman käytetyin typpilannoite ja erityisen tärkeä tuontituote EU:ssa.
- Ammoniumsulfaatti ($(NH_4)_2SO_4$) - sisältää noin 21 % typpeä sekä lisäksi rikkiä, mikä auttaa ylläpitämään maaperän rikkipitoisuutta.
- Kalkkisalpietari (CAN, kalsiumammoniumnitraatti): typpipitoisuus yleensä noin 27 %.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Puhelin 020 4131 • Telephone +358 20 4131
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi
Business code 0215194-5

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki